

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Druk nr 1760

Warszawa, 26 września 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci
Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu oraz ustawy -
Kodeks karny.**

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do reprezentowania mojego stanowiska w toku prac nad projektem ustawy upoważniam Pana Zbigniewa Boguckiego, Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Z poważaniem
(-) Karol Nawrocki

U S T A W A

z dnia 2025 r.

o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz ustawy – Kodeks karny

Art. 1. W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2023 r. poz. 102) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 w pkt 1 w lit. a tiret trzecie otrzymuje brzmienie:

„– zbrodni członków i współpracowników Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcji Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej oraz innych ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką.”;

2) art. 2a otrzymuje brzmienie:

„Art. 2a. Zbrodniami członków i współpracowników Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcji Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej oraz innych ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką w rozumieniu ustawy jest zbrodnia ludobójstwa dokonana na terytorium II Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1943-1945, a także inne czyny polegające na stosowaniu przemocy, terroru lub innych form naruszania praw człowieka wobec jednostek lub grup ludności narodowości polskiej lub obywateli polskich innych narodowości.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 256 § 1a otrzymuje brzmienie:

„§ 1a. Tej samej karze podlega, kto publicznie propaguje ideologię nazistowską, komunistyczną, faszystowską, ideologię Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcja Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej lub ideologię nawołującą do użycia przemocy w celu wpływania na życie polityczne lub społeczne.”;

2) art. 264 § 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Kto wbrew przepisom przekracza granicę Rzeczypospolitej Polskiej, używając przemocy, groźby, podstępu lub we współdziałaniu z innymi osobami,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

§ 3. Kto organizuje innym osobom przekraczanie wbrew przepisom granicy Rzeczypospolitej Polskiej,

podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do lat 12.”.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

I. Cel i istota projektowanych rozwiązań

Przedłożony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy dokonuje nowelizacji:

- 1) ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2023 r. poz. 102), oraz
- 2) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383)

Proponowana zmiana w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, polega na doprecyzowaniu przepisów określających pojęcie zbrodni dokonanych przez członków i współpracowników Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcji Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej oraz innych ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką.

Celem tej zmiany jest przeciwdziałanie rozpowszechnianiu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej fałszywych twierdzeń dotyczących zbrodni popełnionych przez członków i współpracowników Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcji Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej oraz innych ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką, w szczególności zbrodni ludobójstwa dokonanego na Polakach na Wołyniu. Nie może być żadnej wątpliwości, że publiczne zaprzeczanie i relatywizowanie zbrodni popełnionych przez członków i współpracowników Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcji Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej oraz innych ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką, będzie ścigane przez uprawnione do tego organy państwa polskiego. Zmiana w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu ma także na celu uwzględnienie zakresowego wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 stycznia 2019 r. (sygn. akt K 1/18).

Wprowadzenie proponowanej zmiany przyczyni się do skuteczniejszego prowadzenia postępowań karnych na podstawie art. 55 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, przeciwko osobom zaprzeczającym sprawstwu zbrodni ludobójstwa dokonanej przez członków i współpracowników Organizacji

Ukraińskich Nacjonalistów frakcji Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej oraz innych ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką.

Nowelizacja ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu ma także związek z projektowanymi zmianami w art. 256 § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny. Celem tej zmiany jest uniemożliwienie publicznego propagowania ideologii Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcja Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym uniemożliwienie publicznego głoszenia kłamstw na temat zbrodni ludobójstwa na Wołyniu i w sąsiednich regionach II Rzeczypospolitej Polskiej, w latach 1943-1945.

Banderyzm stanowi jedno z najbardziej radykalnych i zbrodniczych zjawisk politycznych XX wieku. Był ideologią i praktyką ruchu ukraińskich nacjonalistów skupionych wokół Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów – frakcji Stepana Bandery (OUN-B). Jego celem było stworzenie etnicznie jednolitego państwa ukraińskiego poprzez eliminację wszystkich przeszkód politycznych, narodowych i społecznych. Fundamentem tego ruchu były hasła integralnego nacjonalizmu, sformułowane w doktrynach Dmytra Dońcowa oraz w dokumentach takich jak „Dekalog ukraińskiego nacjonalisty” z 1929 r. W dekalogu znajdziemy znamienne przykazania: „Nie zawahasz się dokonać największej zbrodni, jeśli wymaga tego dobro sprawy” oraz „Nienawiścią i bezwzględłą walką oraz podstępem będziesz przyjmował wroga Twego Narodu”. Ideologia ta zakładała absolutyzację interesu narodu ukraińskiego, podporządkowanie mu życia jednostki oraz uznanie przemocy za dopuszczalny i konieczny środek w walce o niepodległość.

Podobnie jak radykalne ruchy polityczne, które w latach trzydziestych XX wieku rozwijały się zarówno za wschodnią, jak i zachodnią granicą II Rzeczypospolitej, banderyzm ukształtował się jako ideologia totalna, oparta na kulcie kolektywu, dyscypliny i poświęcenia. W przeciwieństwie jednak do tamtych systemów, banderyzm nie dysponował własnym państwem, a działał w warunkach konspiracji i okupacji. Brak instytucji politycznych powodował, że radykalizm ten był jeszcze bardziej jaskrawy i aby osiągnąć zamierzony cel, sięgano po najbardziej brutalne metody. Efektem było nie tylko zwalczanie przeciwników politycznych, ale także planowe niszczenie całych grup narodowościowych.

OUN i jej lider, Stepan Bandera, w 20-leciu międzywojennym aktywnie współpracowali z niemieckim wywiadem przeciwko Polsce, organizując zamachy na polskie instytucje i przedstawicieli władz. Najbardziej znanym przykładem był zamach na ministra spraw

wewnętrznych II Rzeczypospolitej, Bronisława Pierackiego, dokonany w Warszawie w 1934 roku. W tym samym roku członkowie OUN zamordowali również dyrektora lwowskiego gimnazjum Iwana Babija za sprzeciw wobec agitacji nacjonalistycznej w szkole. Bandera uważał, że zdrada powinna być karana śmiercią; jego fanatyzm najlepiej oddają słowa z procesu lwowskiego: „nasza idea w naszym rozumieniu jest tak wielka, że nie jednostki, nie setki, a miliony ofiar należy poświęcić, aby ją jednak zrealizować”.

OUN czerpała wzorce z faszyzmu i nazizmu – przyjęła zasadę „Jeden naród, jedna partia, jeden wódz”, posługiwała się faszystowskim salutem oraz czarno-czerwoną flagą symbolizującą „krew i ziemię”. Bandera i jego współpracownicy przygotowywali „ukraińską rewolucję narodową”, w której zakładano „unieszkodliwienie” Polaków, Żydów i Rosjan. Pisał: „Nasza władza będzie straszliwa dla naszych przeciwników. Terror dla wrogich obcych i naszych zdrajców”. OUN i UPA realizowały jego wizję „czystej Ukrainy”. Hasła te znalazły swój wyraz w krwawych czystkach etnicznych – Ukraina miała być „czysta jak złoty łan pszenicy bez jednego chwasta”, wolna od Polaków, Żydów, Rosjan i innych narodowości. Kiedy Niemcy w 1941 r. wkroczyli na tereny dzisiejszej zachodniej Ukrainy, nacjonaści wznosili bramy triumfalne, a w trakcie pogromów pojawiały się hasła: „Niech żyje Adolf Hitler Wódz III Rzeszy i Stephan Bandera. Śmierć Żydom, Polakom i komunistom”.

Kulminacją praktycznego zastosowania banderowskiej ideologii były wydarzenia na Wołyniu i w Galicji Wschodniej w latach 1943–1944. Oddziały Ukraińskiej Powstańczej Armii oraz struktury związane z OUN-B przeprowadziły akcję szeroko zakrojonych napadów na polskie wsie, których ofiarami padły dziesiątki tysięcy cywilów. Mordowanie Polaków miało charakter systematycznie planowany i wdrażany. Ataki były zsynchronizowane, obejmowały całe powiaty, a ich celem było całkowite usunięcie polskiej ludności z tych terenów. Co więcej, działania te zostały obliczone na skrajne okrucieństwo – poprzez stosowanie wyrafinowanych tortur, mordowanie kobiet i dzieci oraz niszczenie całych społeczności. Takie metody miały służyć nie tylko fizycznej eksterminacji, ale także wywołaniu szoku i zastraszeniu ocalałych. Skrajna brutalność była elementem świadomej taktyki psychologicznej, która miała zmusić Polaków do opuszczenia Wołynia i Galicji, tworząc przestrzeń dla realizacji nacjonalistycznej wizji „czystej Ukrainy”. W ten sposób ataki na wsie i ich bezwzględne okrucieństwo nie były przypadkowym ekscesem wojny, lecz logiczną konsekwencją ideologii banderyzmu, w której terror i zniszczenie „obcych” stanowiły podstawowe narzędzie polityki.

Antypolskie czystki etniczne miały swoje apogeum w niedzielę 11 lipca 1943 r. Tego dnia na terenie byłego województwa wołyńskiego zaatakowano 100 miejscowości. W lipcu i sierpniu 1943 r. zginęło co najmniej 20 tys. Polaków. Na podstawie istniejących danych

naukowych można stwierdzić, że w wyniku akcji współpracowników Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcji Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej (OUN-B i UPA) poniosło śmierć przeszło 100 tysięcy Polaków (60 tysięcy na Wołyniu i porównywalna liczba na terenach innych województw).

Z banderyzmem związana była także kolaboracja z okupacyjnymi władzami niemieckimi. Ochotnicy ukraińscy wstępowali do formacji niemieckich, w tym do 14. Dywizji Waffen-SS „Galizien”, która była częścią aparatu wojennego i represyjnego III Rzeszy. Stosunek banderyzmu do świata zewnętrznego miał charakter wrogi i konfrontacyjny – ideologia ta traktowała inne państwa i narody wyłącznie instrumentalnie. Polacy, Żydzi i Rosjanie byli postrzegani jako przeszkoda w realizacji nacjonalistycznej wizji Ukrainy, co skutkowało masowymi mordami i terrorystycznymi akcjami.

Dla Polski banderyzm ma wymiar szczególny i bolesny. Był bezpośrednio wymierzony w Polaków zamieszkujących Kresy Wschodnie, którzy zostali uznani za przeszkodę w realizacji nacjonalistycznej wizji Ukrainy. Pamięć o rzezi wołyńskiej i innych zbrodniach pozostaje integralną częścią polskiej historii i tożsamości zbiorowej. Gloryfikowanie lub usprawiedliwianie banderyzmu oznaczałoby akceptację przemocy wobec polskiej ludności cywilnej i negację ofiary setek tysięcy niewinnych ludzi.

W tym kontekście uzasadnione jest stanowisko, że banderyzm powinien być w Polsce zakazany jako ideologia zbrodnicza, podobnie jak inne totalne ruchy polityczne XX wieku. Zakaz propagowania banderyzmu w Polsce nie jest jedynie kwestią symboliczną. To wyraz szacunku dla ofiar, ochrona pamięci historycznej oraz przeciwdziałanie odradzaniu się postaw ekstremistycznych, które negują prawa człowieka i godność osoby ludzkiej. Banderyzm, jako ruch o zbrodniczym charakterze, w pełni spełnia te kryteria.

W wyniku migracji uchodźców, w tym uchodźców wojennych, liczba Ukraińców w Polsce szacowana jest obecnie na ok. 1,5 mln osób. Od 24 lutego 2022 r., tj. od pierwszego dnia brutalnej agresji na niepodległą Ukrainę, Polska i Polacy udzielili i udzielają Ukrainie i Ukraińcom ogromnej pomocy militarnej, materialnej i humanitarnej, której wartość wynosi już kilkadziesiąt miliardów złotych. Polacy, w tym także potomkowie bestialsko pomordowanych na Wołyniu i w innych regionach udzielali schronienia tysiącom uchodźców uciekających przed skutkami wojny toczzonej na terytorium Ukrainy. Do polskich szkół uczęszcza ponad 150 tys. ukraińskich dzieci. Relacje z ogromną większością Ukraińców w Polsce są bardzo dobre i przyjazne. W tych warunkach pobłażliwość wobec publicznego fałszowania historii ludobójstwa na Wołyniu i w sąsiednich regionach oraz pozwalanie na gloryfikowanie ludobójców z OUN-B, UPA i innych formacji ukraińskich kolaborujących

z Trzecią Rzeszą Niemiecką jawi się jako szczególnie groźna i szkodliwa, ponieważ oznacza także zgodę na niszczenie bardzo dobrych, przyjaznych relacji z ogromną większością Ukraińców, którzy mają szacunek do Polski, Polaków i naszej historii.

Powyższe fakty stanowią uzasadnienie dla prawnego-karnej ochrony polskiej pamięci historycznej.

W ocenie Pana Prezydenta proponowane zmiany znajdą bez wątpienia szerokie ponadpartyjne poparcie w polskim parlamencie. Polskie społeczeństwo oczekuje prawdy i szczerości w sprawach takich jak ludobójstwo dokonane przez OUN-B i UPA na Wołyniu. Polacy nigdy nie zapominają o ofiarach i nigdy ich nie opuszczają. To nasz obowiązek wobec przeszłości, wobec cywilizacji chrześcijańskiej, którą reprezentujemy, wobec honoru narodowego, ale przede wszystkim - wobec wszystkich ofiar ludobójstwa, które od ponad 80 lat nadal czekają na godny pochówek. Dlatego też koniecznym jest zaproponowanie stosowanych zmian w prawie zawartych w przedłożonym projekcie ustawy.

Należy także podnieść, że niedawne zachowanie obywateli Ukrainy, którzy podczas koncertu na Stadionie Narodowym w Warszawie postępowali niegodnie i promowali symbole banderowskie wywołało w społeczeństwie polskim falę oburzenia. Państwo Polskie nie może godzić się na takie postawy. Dla sprawców takich czynów należy stosować dolegliwe prawo - karne instrumenty, a także deportację i zakaz wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto w projektowanej ustawie przewiduje się zmiany w art. 264 § 2 i 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, w których zakłada się podwyższenie ustawowego zakresu kary za nielegalne przekraczanie granicy państwowej oraz organizowanie innym osobom nielegalnego przekraczanie granicy państwowej.

Przedstawiona propozycja podniesienia kary za nielegalne przekraczanie granicy państwowej oraz organizowanie nielegalnego przerzutu ludzi przez granicę państwową wynika z konieczności podjęcia zdecydowanych działań przez Państwo Polskie, które powinno uruchomić wszelkie środki pozwalające na zablokowanie tego procederu. Nadal trwa pełnoskalowa wojna prowadzona przez Federację Rosyjską przeciwko Ukrainie. Nadal mają miejsce nieprzyjazne działania Białorusi w stosunku do Państwa Polskiego. Nie bez znaczenia jest też obecna sytuacja na granicy z Niemcami i Litwą gdzie zauważa się wzrost liczby osób, które nielegalnie próbują przedostać się na teren naszego kraju. Sytuacja na polskich granicach, wojna na Ukrainie oraz agresywna polityka Białorusi istotnie wpływa na stopień bezpieczeństwa w naszym kraju, w tym na bezpieczeństwo na granicach państwa. Powoduje

to konieczność prowadzenia ciągłego procesu wzmacniania systemu bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej w wymiarze nie tylko militarnym ale także pozamilitarnym. Jednym z takich działań jest zaproponowane podniesienie kary za nielegalne przekraczanie granicy państwowej oraz organizowanie tego typu nielegalnych działań. Działania te są często realizowane przez zorganizowane międzynarodowe grupy przestępcze, które mogą być inspirowane i nieformalnie zarządzane przez służby obcych państw takich jak Federacja Rosyjska oraz Białoruś prowadzących hybrydowe - nieprzyjazne działania wobec Państwa Polskiego.

II. Dotychczasowy stan prawny w regulowanym projektem obszarze oraz proponowane zmiany.

W obowiązującej ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu art. 1 pkt 1 lit a oraz art. 2a ma następujące brzmienie:

„Art. 1 Ustawa reguluje:

1) ewidencjonowanie, gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie, zabezpieczenie, udostępnianie i publikowanie dokumentów organów bezpieczeństwa państwa, wytworzonych oraz gromadzonych od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r., a także organów bezpieczeństwa Trzeciej Rzeszy Niemieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, dotyczących:

a) popełnionych na osobach narodowości polskiej lub obywatelach polskich innych narodowości w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r.:

- zbrodni nazistowskich,
- zbrodni komunistycznych,
- zbrodni *ukraińskich nacjonalistów i członków ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką,*
- innych przestępstw stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne”.

„Art. 2a. Zbrodniami *ukraińskich nacjonalistów i członków ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką,* w rozumieniu ustawy, są czyny popełnione *przez ukraińskich nacjonalistów* w latach 1925-1950, polegające na stosowaniu przemocy, terroru lub innych form naruszania praw człowieka wobec jednostek lub grup ludności.

Zbrodnią ukraińskich nacjonalistów i członków ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką jest również udział w eksterminacji ludności żydowskiej oraz ludobójstwie na obywatelach II Rzeczypospolitej na terenach Wołynia i Małopolski Wschodniej.”

Przepisy te były przedmiotem badania zgodności z Konstytucją. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 17 stycznia 2019 r. (sygn. akt. K 1/18) orzekł, że:

- 1) art. 1 pkt 1 lit. a tiret trzecie ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2018 r. poz. 2032 i 2529), w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 26 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawy o grobach i cmentarzach wojennych, ustawy o muzeach oraz ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. poz. 369), w części obejmującej wyrazy „ukraińskich nacjonalistów i”, jest niezgodny z wywodzoną z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasadą określoności przepisów prawa oraz z art. 42 ust. 1 Konstytucji.
- 2) art. 2a ustawy z 18 grudnia 1998 r. powołanej w punkcie 1, dodany przez art. 1 pkt 2 ustawy z 26 stycznia 2018 r. powołanej w punkcie 1:
 - a) w części obejmującej wyrazy: „ukraińskich nacjonalistów i” oraz „przez ukraińskich nacjonalistów” w zdaniu pierwszym,
 - b) w części obejmującej wyrazy: „ukraińskich nacjonalistów i” oraz „i Małopolski Wschodniej” w zdaniu drugim – jest niezgodny z wywodzoną z art. 2 Konstytucji zasadą określoności przepisów prawa oraz z art. 42 ust. 1 Konstytucji.

Przepisy te we wskazanym przez Trybunał Konstytucyjny zakresie utraciły moc z dniem 23 stycznia 2019 r.

Mając powyższe na uwadze proponowana zmiana w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2023 r. poz. 102) polega na doprecyzowaniu w art. 1 w pkt 1 w lit. a tiretu trzeciego. W nowym brzmieniu przepis art. 1 pkt 1 lit. a tiret trzeci stanowi, że ustawa reguluje ewidencjonowanie, gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie, zabezpieczenie, udostępnianie i publikowanie dokumentów organów bezpieczeństwa państwa, wytworzonych oraz gromadzonych od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r., a także organów bezpieczeństwa Trzeciej Rzeszy Niemieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, dotyczących popełnionych na osobach narodowości polskiej lub obywatelach

polskich innych narodowości w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r. zbrodni członków i współpracowników Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcji Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej oraz innych ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką.

Proponuje się także nadanie nowego brzmienia art. 2a , który stanowi, że „Zbrodniami członków i współpracowników Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcji Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej oraz innych ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką w rozumieniu ustawy jest zbrodnia ludobójstwa dokonana na terytorium II Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1943-1945, a także inne czyny polegające na stosowaniu przemocy, terroru lub innych form naruszania praw człowieka wobec jednostek lub grup ludności narodowości polskiej lub obywateli polskich innych narodowości.”.

W ustawie z dnia z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny proponuje się wprowadzenie następujących zmian:

W obowiązującym stanie prawnym art. 256 § 1 ustawy – Kodeks karny stanowi: „Kto publicznie propaguje nazistowski, komunistyczny, faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołuje do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”. Natomiast § 1a tego przepisu określa, że „Tej samej karze podlega, kto publicznie propaguje ideologię nazistowską, komunistyczną, faszystowską lub ideologię nawołującą do użycia przemocy w celu wpływania na życie polityczne lub społeczne.”.

zmiany

Proponuje się nadanie następującego brzmienia art. 256 § 1a:

„§ 1a Tej samej karze podlega, kto publicznie propaguje ideologię nazistowską, komunistyczną, faszystowską, ideologię Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcja Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej lub ideologię nawołującą do użycia przemocy w celu wpływania na życie polityczne lub społeczne.”.

Kolejna proponowana zmiana w ustawie – Kodeks karny dotyczy art. 264 § 2 i 3.

W obowiązującym stanie prawnym art. 264 § 2 stanowi „Kto wbrew przepisom przekracza granicę Rzeczypospolitej Polskiej, używając przemocy, groźby, podstępów lub we współdziałaniu z innymi osobami, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3. Natomiast ten

kto organizuje innym osobom przekraczanie wbrew przepisom granicy Rzeczypospolitej Polskiej, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”(art. 264 § 3).

Zmiany art. 264 § 2 polega na podniesieniu górnej granicy kary w postaci bezwzględnego pozbawienia wolności z 3 lat do lat 5. Natomiast w § 3 proponuje się podniesienie wysokości kary pozbawienia wolności w przypadku organizowania innym osobom przekraczanie wbrew przepisom granicy Rzeczypospolitej Polskiej. Osoba, która trudni się tym procederem będzie podlegała karze pozbawienia wolności od lat 2 do lat 12.

Przewiduje się, że ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

III. Skutki finansowe oraz społeczno-gospodarcze wprowadzenia ustawy

Projektowana ustawa nie pociąga za sobą skutków finansowych dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Projektowane zmiany nie będą powodowały także skutków gospodarczych.

Projektowane zmiany w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny będą miały pozytywne skutki społeczne wynikające z faktu, że Państwo Polskie będzie wyposażone w precyzyjne narzędzia prawne umożliwiające ściganie i karanie za przestępstwo negowania zbrodni ludobójstwa dokonanych na obywatelach polskich przez członków i współpracowników Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów frakcji Bandery i Ukraińskiej Armii Powstańczej oraz innych ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką oraz przestępstwo polegające na publicznym propagowaniu ideologii banderyzm. Pozytywne skutki społeczne będzie wywoływała także regulacja podwyższająca ustawowy zakres kary za nielegalne przekroczenia granicy państwowej oraz organizowanie procederu nielegalnego przekraczania granicy państwowej. Takie działania powodują, że społeczeństwo, mając na uwadze trwające nieprzyjemne działania Białorusi przeciwko Polsce, w szczególności na granicy państwowej, odczuje, że państwo działa realnie, zwiększa ustawowy zakres kary za to przestępstwo, a tym samym chroni społeczeństwo przed skutkami nielegalnej migracji i ewentualnych negatywnych skutków dla społeczeństwa jakie niesie nielegalna migracja. Zaproponowane rozwiązania zwiększają więc poczucie bezpieczeństwa obywateli, a tym samym podnoszą zaufanie obywateli do państwa i jego działań.

Projekt ustawy nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców (projekt ustawy nie będzie miała wpływu na sytuację mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców).

Nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanej ustawy środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Projektowane przepisy są zgodne z zasadami proporcjonalności, uzasadnionego i niedyskryminującego charakteru. Przepisy projektu są uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego i tym samym nie wykraczają poza to co niezbędne.

Projekt nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów regulacyjnych lub przepisów określających wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 334).

Projekt ustawy nie zawiera wymogów nakładanych na usługodawców podlegających notyfikacji, o której mowa w art. 15 ust. 7 lub art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt ustawy nie wymaga przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, celem uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia projektu.